

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра англійської філології та перекладу

Методичні вказівки до професійно-перекладацької практики

Для здобувачів інституту: українсько-німецького навчально-наукового

Рівень підготовки – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність – 035 Філологія

Освітня програма – Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Затверджено
на засіданні кафедри
англійської філології та перекладу
Протокол № 1 від 29.08. 2024 р.

Одеса 2024

«Методичні вказівки до професійно-перекладацької практики» для здобувачів 4 курсу Спеціальність: 035 Філологія. ОП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» 2024р./ Мітіна О.М., Майстренко Л.В. Національний університет “Одеська політехніка”, 2024. 12с.

Розробники: Мітіна О.М. к.філол.н., доцент

Майстренко Л.В. к.філол.н., доцент

Рецензент: Чепелюк Н.І. к.пед.н., доцент

“Методичні вказівки до професійно-перекладацької практики” є вступним розділом, що ознайомлює здобувачів з основними аспектами організації та виконання перекладацької практики. Вони містять загальні рекомендації щодо виконання завдань, розвитку професійних навичок, а також пояснення мети та значення практики для формування кваліфікованих перекладачів. Крім того, передмова акцентує увагу на важливості поєднання теоретичних знань з практичним досвідом у професії.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.....	5
2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	6
3. Загальні положення практики.....	6
4. Індивідуальні завдання.....	7
5. Правила ведення й оформлення щоденника.....	8
6. Підведення підсумків практики.....	9
7. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів.....	10
8. Порядок проведення захисту звітів.....	11
9. ЛІТЕРАТУРА.....	12

ВСТУП

Методичні вказівки побудовано відповідно до вимог програми перекладацької практики для здобувачів 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність – 035 Філологія

Освітня програма – Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.(2024р.)

Структура і зміст роботи складаються з характеристики мети, завдань, змісту, організації та критеріїв оцінювання практики. Подано сучасні вимоги до оформлення звітної документації, а також тексти для самостійної підготовки студентів до проходження перекладацької практики, приклади оформлення перекладів.

Перекладацька практика є важливою складовою підготовки фахівців у галузі перекладу. Ці методичні вказівки розроблені для того, щоб забезпечити студентів необхідними знаннями, уміннями та навичками, які дозволять ефективно виконувати завдання перекладу з англійської мови на рідну мову та навпаки.

У процесі перекладацької практики студенти знайомляться з різними видами перекладу, такими як письмовий, усний, художній, технічний та інші. Практика спрямована на розвиток мовної компетенції, аналітичного мислення, креативного підходу до вирішення перекладацьких завдань, а також здатності адаптувати переклад відповідно до стилістичних і культурних особливостей тексту.

Методичні вказівки включають теоретичні та практичні аспекти перекладацької діяльності. У теоретичній частині висвітлюються основні принципи та стратегії перекладу, аналізуються труднощі, які можуть виникати у процесі перекладу, а також пропонуються способи їх подолання. Практична частина містить вправи, завдання та тексти для перекладу, які дозволяють студентам застосовувати отримані знання на практиці.

Завдання перекладацької практики полягає не лише у формуванні професійних навичок, а й у вихованні міжкультурної толерантності, здатності до глибокого розуміння культурних кодів і контекстів.

Сподіваємось, що ці методичні вказівки стануть ефективним інструментом для підготовки майбутніх професіоналів у галузі перекладу та допоможуть студентам опанувати основи перекладацької майстерності.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Наскрізна програма професійно-перекладацької практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань професійно-перекладацької практики спеціальності «035 Філологія» освітніх програм 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно) перша англійська. Програма практичної підготовки (перекладацька практика) складена на основі освітньо-професійної програми (Пр. № 9 від 22 травня 2018 р. Вченої ради ОНПУ) та відповідає стандартам вищої освіти спеціальності «035 Філологія».

Професійно-перекладацька практика має на меті реалізацію теоретичних знань здобувачів в галузі перекладу, відповідних практичних умінь, прищеплення досвіду самостійної перекладацької діяльності.

Завдання практики формуються відповідно галузі перекладацької діяльності:

1. Комунікативна (письмовий переклад) передбачає забезпечення письмової комунікації у різних галузях господарства, науки і культури, а саме: здійснення письмового перекладу спеціалізованих, науково-популярних, суспільно-політичних, художніх та науково-технічних текстів; користування сучасними методами збирання і обробки інформації.

2. Комунікативна (усний переклад) включає забезпечення усної комунікації у різних галузях господарства, науки і культури, а саме: здійснення усних перекладів різних видів (усного послідовного, двостороннього та синхронного перекладу); здійснення комунікації в рамках переговорів; користування сучасними методами збирання і обробки інформації.

3. Професійно-перекладацька (усна та письмова офіційно-ділова комунікація) полягає у забезпеченні усної та письмової комунікації в межах діяльності перекладача-референта і перекладача-менеджера або діяльності перекладача-консультанта в державних та недержавних організаціях; вивірення тексту перекладу в межах діяльності перекладача-референта.

4. Науково-дослідницька (в галузі лінгвістики, перекладознавства, літературознавства) полягає у застосуванні методів проведення наукових досліджень та проведення аналізу мовних явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності.

5. Теоретико-лінгвістична (забезпечення взаємозв'язку теоретичного і практичного аспектів мови та перекладу) передбачає застосування теоретичних моделей впроцесі перекладу для вирішення різноманітних перекладацьких завдань та забезпечення взаємозв'язку теоретичного та практичного аспектів в процесі здійснення перекладів.

6. Зв'язки з громадськістю (забезпечення підвищення загальної мовної культури громадян) полягає в участі у публічних лекціях, виступах, читаннях лекцій, виступах у пресі, а також ділове листування.

7. Використання міжнародних інформаційних систем та технологій включає пошук інформації з використанням глобальних інформаційних мереж та автоматизованих інформаційно - пошукових та довідникових систем із застосуванням сучасних технологій, а також роботу з базами даних.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вимоги до знань та вмінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 035 Філологія.

При проходженні професійно-перекладацької практики у здобувачів формується такі **компетентності та результати навчання:**

Табл. 2.1.

Компетентності та відповідні їм результати навчання	
компетентності	результати навчання
ЗКЗ. (З/У/К/А/В) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. СК12. (З/У/К/А/В) Здатність до організації ділової комунікації.	ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ЗК5. (З/У/А/В) Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти
ЗК6. (З/У/К) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
ЗК8. (К/А/В) Здатність працювати в команді та автономно.	ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
СК6. (З/У/К/А/В) Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формах, у жанровостильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя	ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
СК14. (З/У) Знання сучасних загальних теорій перекладу, що визначають стратегії перекладу, уміння розрізняти типи текстів і види їх перекладу. СК7. (З/У/А/В) Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).	ПРН 20. Здійснювати адекватний письмовий переклад і якісно редагувати фахові тексти з різних галузей знань відповідно до чинних нормативних вимог.
СК 15. (З/У) Здатність здійснювати постперекладацьке редагування тексту перекладу	ПРН 21. Здійснювати усний послідовний переклад на базовому рівні в різних комунікативних ситуаціях.

3. Загальні положення практики

3.1. Здобувач вищої освіти (далі ЗВО) до відбуття на практику повинен пройти інструктаж у керівника практики від ЗВО та отримати оформлений щоденник, який містить направлення на практику, календарний графік проходження та перелік завдань практики.

3.2. ЗВО, прибувши на підприємство, повинен подати керівникові від підприємства щоденник, пройти інструктаж з техніки безпеки й пожежної профілактики, ознайомитися з робочим місцем, правилами експлуатації устаткування та уточнити план проходження практики.

3.3. Під час проходження практики ЗВО зобов'язаний суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства.

3.4. Звіт про практику ЗВО складає відповідно до календарного графіка проходження практики й додаткових вказівок керівників практики від ЗВО та підприємства.

3.5. ЗВО який не виконав вимог практики й дістав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту направляється повторно на практику.

4.Індивідуальні завдання

Методичні вказівки до професійно-перекладацької практики з англійської мови зазвичай включають завдання, які спрямовані на розвиток навичок перекладу та аналізу текстів різних жанрів і стилів. Індивідуальні завдання можуть містити:

1. Переклад текстів

- Художні тексти: уривки з літературних творів, вірші.
- Науково-технічні тексти: статті, інструкції, огляди.
- Ділові тексти: листи, угоди, меморандуми.
- Публіцистика: газетні статті, новини, інтерв'ю.

2. Аналіз перекладу

- Порівняння перекладів одного й того ж тексту різними перекладачами.
- Розбір основних перекладацьких трансформацій (додавання, опущення, заміщення).
- Аналіз перекладацьких помилок.

3. Розробка глосаріїв

- Тематичні глосарії (медицина, право, ІТ, техніка).
- Пошук еквівалентів слів та виразів у двомовних словниках і спеціалізованих джерелах.

4. Робота зі стилістикою

- Переклад текстів із збереженням стилю оригіналу.
- Практика адаптації тексту до культурних і мовних особливостей цільової аудиторії.

5. Синхронний або послідовний переклад (за можливості)

- Тренування пам'яті для послідовного перекладу.
- Робота з аудіо- або відеоматеріалами.

6. Термінологічний аналіз

- Виявлення специфічних термінів у тексті.
- Пошук контекстуального значення термінів.

7. Інтерактивні завдання

- Переклад діалогів, імітація ситуацій (прес-конференції, інтерв'ю).
- Створення перекладу субтитрів до відео.

5.Правила ведення й оформлення щоденника

5.1. Щоденник – основний документ ЗВО під час проходження практики.

6.2. Коли ЗВО проходить практику за межами міста, у якому знаходиться ЗВО, щоденник для нього є також посвідченням про відрядження, що підтверджує тривалість перебування ЗВО на практиці.

5.3. Під час практики ЗВО щодня коротко чорнилом повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіка проходження практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які є продовженням щоденника.

5.4. Не рідше як раз на тиждень ЗВО зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівнику практики від підприємства, які перевіряють й підписують записи, що їх зробив ЗВО.

5.5. Після закінчення практики щоденник разом зі звітом та характеристикою має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки й підписують його.

5.6. Оформлений щоденник разом зі звітом та характеристикою ЗВО повинен здати на кафедру

6. Підведення підсумків практики

По закінченні практики ЗВО звітують про виконання програми і індивідуального завдання. До звіту здобувач повинен подати комплект документів, підшитих в окрему папку, в який входять:

1. Звіт з практики

Звіт ЗВО дозволяє оцінити результати його перекладацької практики і є обов'язковим документом, без якого не може бути прийнятий його захист. Він повинен бути написаний розбірливим почерком або надрукований з використанням оргтехніки і відповідати встановленим вимогам.

У звіті ЗВО вказує своє прізвище, ім'я та по батькові, найменування факультету, номер академічної групи, базу практики, час її проходження, прізвища і посаду її керівників від бази перекладацької практики і від кафедри. Там же вказується як була спланована і організована перекладацька практика.

При викладі змісту практики ЗВО зобов'язаний систематизувати виконану роботу, дати аналіз перекладацької практики, указати знання, уміння, навички, придбані в період практики, привести основні нормативні акти вивчені на перекладацької практиці. За основу при цьому повинен бути взятий календарний графік. ЗВО звітує по кожному його пункту, вказуючи ті навички практичної діяльності, якими оволодів.

У заключній частині звіту підводяться підсумки перекладацької практики. Стисло, наочно показується, що вона дала ЗВО: чи допомогла закріпити знання, отримані в процесі навчання; чи оволодів він необхідними для майбутньої діяльності навичками; чи досягнута мета практики; чи виконана її програма, а якщо ні, то вказати причину з посиланням на труднощі з якими зустрівся в період перекладацької практики.

До звіту обов'язково додаються зразки (копії) документів, з якими ознайомився ЗВО в період проходження перекладацької практики або в складанні яких він брав безпосередню участь (з урахуванням видів робіт, передбачених календарним графіком).

2. Щоденник практики, який містить календарний графік проходження та перелік завдань практики.

3. Характеристика.

Після закінчення практики в щоденнику робиться відмітка про терміни проходження. Належним чином оформлений щоденник разом із звітом повинен бути перевірений керівниками практики, які складають відгуки і підписують його.

Рекомендована керівником практики від ЗВО оцінка заноситься в щоденник. Кінцева узагальнена оцінка затверджується комісією з захисту перекладацької практики.

Вимоги щодо написання та оформлення звіту про практику

1. Щоденник професійно -перекладацької практики, який відображає роботу здобувача за весь період практики та містить такі розділи:

- відомості про організацію (установу), у якої проходить практика;
- індивідуальний план роботи здобувача-практиканта;
- аналіз діяльності заходів перекладацької діяльності, які відвідав здобувач

Звіт з професійно-перекладацької практики здобувача складається з наступної інформації:

- 1) час, місце, тривалість перекладацької практики;
- 2) види документів, які перекладалися; кількість перекладених сторінок;
- 3) зазначення перекладацьких проблем та знайдених шляхів їх вирішення;
- 4) індивідуальне завдання, що було виконано під час практики;
- 5) зазначення всіх видів діяльності під час проходження практики;
- 6) власні враження та побажання здобувача.

Для узагальнення матеріалів, зібраних під час практики, та підготовки звіту здобувачам надається 2-3 дні.

Звіт перевіряється і затверджується керівниками практик на підприємстві та в навчальному закладі.

7. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів

Оцінка професійно -перекладацької практики визначається у відповідності з вимогами, що висуваються до перекладу текстів: смислова відповідність; функціонально-стильова відповідність; рівень володіння рідною мовою (грамотність, стиль); адекватне передавання змісту.

При визначенні оцінки за практику враховується рівень виконаних здобувачем перекладів та оцінка, виставлена в установі, де проходила практика, а також звіт з практики та характеристика роботи здобувача з міста проходження практики.

Зволікання з поданням документації про проходження практики впливає на оцінку або ставить під сумнів проходження практики взагалі.

Керівник професійно -перекладацької практики керується такими критеріями оцінки перекладацької діяльності здобувачів-практикантів:

Виконання здобувачем тесту покликано оцінити рівень досягнень результатів навчання: практична частина: –РН 8, РН 10, РН 11, РН 16, РН 17,

Табл. 5.1

К-сть бал.	Критерії оцінювання
5	здобувач, спираючись на набутий перекладацький досвід, знає, яких заходів слід вжити, щоб грамотно в методичному та мовному аспектах доводити переклад до рівня автоматизованої діяльності, відтворюючи зміст, форму та стилістичні особливості оригіналу. При цьому переклад: – повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні, естетичні, стилістичні аспекти першотвору; – вільний від буквализмів; – позбавлений незграбностей «вільного» перекладу;

	– творчо долає елементи безеквівалентності; – залишає поза увагою складні для перекладу нерелевантні елементи оригіналу; – відповідає вимогам замовника; – відредаговано у технічному та літературному відношеннях.
4	переклад доведено до рівня докінченого й відредагованого, але здобувач: – порушує термін подачі виконаної роботи; – має незначні мовні огріхи; – порушує стилістичний реєстр оригіналу; – хибує у термінологічній однорідності; – має зауваження щодо дотримання режиму праці, поведінки, етики з місця проходження практики.
3	здобувач в основному грамотно виконав переклади, але адекватність його перекладів оригіналам досягнута неповністю. При цьому: – помітні несуттєві перекручення при відтворенні прагматично релевантного змісту оригіналу та конотативної адекватності; – порушено норми перекладу; – спостерігаються кількісні збочення; – порушується систематика часу, мовленнєвий реєстр; – спостерігається спустошення лексико-фразеологічних єдностей, приказок, прислів'їв.
2	здобувач не виконав 50% завдання або допустив більше 10 термінологічних та граматичних помилок, які спотворюють зміст тексту

8. Порядок проведення захисту звітів

Порядок проведення захисту звітів з перекладацької практики з англійської мови

1. Попередня підготовка

- о Студент готує письмовий звіт про виконання перекладацької практики. Звіт має містити:
 - вступ, у якому описано мету, завдання та обсяг виконаної роботи;
 - аналіз текстів, які були перекладені (їх типологія, жанрові особливості, мовні труднощі);
 - опис методів і стратегій перекладу, застосованих у роботі;
 - висновки щодо отриманих навичок і досвіду.
- о До звіту додаються додатки з текстами перекладів, глосарії, якщо вони були складені, та інші матеріали, що підтверджують виконану роботу.

2. Подання звіту

- о Звіт подається на перевірку викладачу заздалегідь (за 3–5 днів до дати захисту). Викладач перевіряє його на відповідність вимогам та надає рекомендації для доопрацювання за необхідності.

3. Проведення захисту

- о Захист відбувається у формі усної презентації перед комісією, до складу якої входять викладачі кафедри та/або керівник практики.
- о Кожен студент має представити:
 - короткий огляд свого звіту (мета, завдання, основні результати);
 - приклади виконаних перекладів із поясненням, як вирішувалися мовні чи культурні труднощі;

- відповіді на запитання комісії, які можуть стосуватися особливостей перекладених текстів, обраних стратегій перекладу, помилок та шляхів їх виправлення.

4. **Критерії оцінювання**

- о Якість підготовленого звіту (структурованість, логічність, повнота опису).
- о Глибина аналізу перекладеного матеріалу.
- о Демонстрація практичних навичок перекладу (точність, стилістична відповідність).
- о Уміння аргументувати свої рішення під час перекладу.
- о Впевненість і професіоналізм під час усного захисту.

5. **Підсумковий результат**

- о Після завершення захисту комісія оголошує підсумкову оцінку за практику, враховуючи письмовий звіт і усну презентацію. У разі незадовільного результату студенту можуть бути надані рекомендації для повторного захисту.

Дотримання вказаного порядку забезпечує об'єктивність оцінювання та сприяє формуванню в студентів відповідальності й професійного підходу до виконання завдань перекладацької практики.

Звіт з практики захищається здобувачем (з диференційованою оцінкою) в комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівники практики від НУ, за можливості, від баз практики, викладачі кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни.

9. ЛІТЕРАТУРА

Балахтар В. В., Балахтар К. С. Адекватність та еквівалентність перекладу. URL: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>

Білоус О.М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. – Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.

Бідасюк Н. В., Кучман І. М. Синхронний аудіовізуальний переклад: виклики професії. Хмельницький національний університет. URL : <https://bit.ly/3Dhlwpy>

Волченко О. М. Практичний курс письмового перекладу з англійської мови: лексичні та граматичні аспекти: навч. посіб.. Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2023. 208 с. <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1388>

Гунчик І. О., Андрієвська В. В. Технологія перекладацького скоропису у навчанні усному послідовному перекладу. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки. Дрогобич, 2019. № 11. С. 32–35. <http://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175465>

Гунчик І. О., Арцишевська О. Р. Семантика графічних знаків-символів-ідеограм перекладацького скоропису. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Романські мови. Том 32 (71). № 2. Ч. 1. 2021. С. 262-268.

Матузкова О. П. Гринько О. С. Перекладаємо з української мови англійською професійно: навч.-метод. посіб. із курсу «Практика перекладу» Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 160 с. <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f66789fd-0392-4a8e-8ae9-1519636cb0c6/content>

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Практикум усного перекладача (основна іноземна мова)» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія») [Електронний ресурс] / СНУ ім. В. Даля ; уклад. К. М. Ігошев. – Електронні текстові данні. – Київ: СНУ ім. В. Даля, 2022. 54 с. <https://dspace.snu.edu.ua/handle/123456789/543>

Практика усного перекладу. Тренувальні вправи: методичні вказівки до розвитку навичок усного перекладу студентів спеціальності Германські мови та літератури (переклад включно) / Д. Е. Дмитрошкін. ХНУ, 2019. 80с.